

T.a.v. geïnteresseerde initiatiefnemers in de jeugdhulp,
inclusief de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning

Uw bericht van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlagen
Vragen naar/e-mail		Opgroeien/Reconversie	
Voorzieningenbeleid@opgroeien.be		Telefoonnummer	datum
		02 533 14 64	20/12/2021

Jeugdhulp: oproep tot reconversievoorstellen

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Met deze rondzendbrief willen we je informeren over de mogelijkheden om bestaande capaciteit en middelen te heroriënteren. Heel wat organisaties geven aan dat lopende beleidstrajecten en zorgstrategische profileringen zich niet makkelijk laten vertalen in hun huidige erkenningssituatie en vragen ruimte om een en ander te stroomlijnen. De coronacrisis heeft het gevoel bij voorzieningen en bij het Opgroeien nog versterkt dat er op korte termijn, ook binnen de bestaande kaders en erkenningen, kansen liggen voor een betere dienstverlening aan de cliënt enerzijds, en een hogere arbeidsmotivatie en -tevredenheid bij medewerkers anderzijds.

Daarom reiken we een ambitieus, afgestemd en geïntegreerd kader aan waar organisaties op vrijwillige basis voorstellen kunnen doen tot reconversie van hun dienstverlening om via sociaal ondernemerschap in een gedeelde verantwoordelijkheid kwaliteitsvolle zorg op maat te organiseren. Innovatie, flexibiliteit en creativiteit staan daarbij centraal.

Dit kader werd op zijn vergadering van 25 november 2021 door het Raadgevend Comité Opgroeien besproken. In zijn advies 2021/RC/20 bracht het comité een positief advies uit. Geformuleerde opmerkingen werden maximaal in de oproep verwerkt.

Aanleiding en situering

We staan met de jeugdhulp in Vlaanderen op een scharniermoment.

De Vlaamse Regering verwoordde in haar regeerakkoord voor de huidige legislatuur uitdagende ambities met betrekking tot de jeugdhulp: de doelstelling om '1 Gezin, 1 Plan' in gans Vlaanderen

beschikbaar te maken is ondertussen gerealiseerd, aanbod voor slachtoffers van tienerpooiers werd geconsolideerd, de crisismeldpunten werden versterkt en de innovatieve capaciteit van de kleinschalige wooneenheden voor jongvolwassenen krijgt haar structurele plaats. Daarnaast formuleert het regeerakkoord ook doelstellingen rond kleinschaligheid in het residentiële aanbod, onder meer via het beschikbaar maken van een aanbod 'gezinshuizen' waar professionele dag- en nachtopvang georganiseerd wordt in een warme thuiscontext.

Met de zorggarantie (dreigende) uithuisplaatsing jonge kinderen slaagden we erin om via samenwerking en het samenbrengen van diverse expertises performanter antwoorden te formuleren op acute hulpvragen voor jonge kinderen in onveilige situaties.

Bovenop de doelstellingen in het regeerakkoord werden nog verschillende vernieuwende initiatieven genomen. De uitrol van de OverKopHuizen, de uitwerking van een aanbod veilig verblijf voor jongeren in bijzonder verontrustende situaties, de projecten rond contextbegeleiding in functie van veiligheidsplanning Signs of Safety en het project 'de ideale wereld en gedeelde verantwoordelijkheid' zijn tastbare voorbeelden van de sterke dynamiek in de brede jeugdhulp.

Het zesde Vlaamse intersectorale akkoord van 30 maart 2021 voor de social/non-profitsectoren voor de periode 2021-2025, hierna het VIA-6-akkoord, draagt bij aan de realisatie van de doelstelling rond kleinschaligheid: de uitbreiding van de personeelskaders wordt gekoppeld aan een inhoudelijke verwachting om te investeren in kleinschaligheid en een positief leefklimaat. Het VIA-6-akkoord voorziet de mogelijkheid om middelen overheen organisaties te poolen, wat inspeelt in op de evolutie naar versterkte en structurele samenwerking tussen organisaties.

Ook de coronacrisis, ten slotte, heeft ons allen uitgedaagd om op innovatieve, creatieve manieren ondersteuning te bieden aan kinderen, jongeren en hun gezinnen. Deze ervaringen werden gebundeld in het rapport 'Kinderen in verblijf die terug naar huis keerden in het kader van de coronamaatregelen'. Ze hebben betrekking op de indicatiestelling voor verblijf, het intensief, aanklampend en netwerkversterkend begeleiden, de regie bij gezinnen ook bij verontrusting of maatschappelijke noodzaak, de flexibiliteit in de procedures en inzet van middelen, het integreren van aanvullende digitale tools in de begeleidingsopdracht, ...

Alle initiatieven en trajecten hebben met elkaar gemeen dat ze als uitgangspunt nemen het creëren van zorg op maat via gedeelde verantwoordelijkheid en een doorgedreven samenwerking die expertises functioneel bij elkaar brengt.

Om een coherent, transparant en krachtig beleid te kunnen voeren, kiezen we ervoor om deze legislatuur nog te werken aan een decretaal fundament dat de basis zal vormen voor een krachtig geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid waar de ondersteuningsbehoefte van kinderen, jongeren en gezinnen effectief centraal staat en primeert op de grenzen van voorzieningen, werkvormen en sectoren. Dit zal onvermijdelijk een aanzienlijke impact hebben op de wijze waarop het aanbod zorginhoudelijk en organisatorisch vorm krijgt en het erkennings- en financieringsinstrumentarium dat hiervoor gebruikt wordt.

Een dergelijk geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid wordt niet van vandaag op morgen gerealiseerd: naast een participatief traject dat we met onze stakeholders willen lopen, moeten er ook legistische initiatieven genomen worden.

Tegelijkertijd merken we een duidelijk momentum in de sector. Rond een aantal trajecten leeft een dermate sterke dynamiek dat het niet aangewezen is om te temporiseren. We denken hierbij aan de inzet van de middelen die toegekend worden voor het realiseren van de zorggarantie voor jonge kinderen, aan de ontwikkelingen met betrekking tot gezinshuizen en aan het VIA-6-akkoord. Ook op het niveau van individuele organisaties merken we dat er, al dan niet in functie van

infrastructuurinvesteringen, nagedacht wordt over profileringen en positioneringen van voorzieningen en de wijze waarop het aanbod hier op een goede manier aan tegemoet kan komen.

Inspelen op vragen in het hier en nu

We kiezen er daarom voor, naast de strategische oefening rond het geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid, ook een kader te creëren dat inspeelt op de vragen in het hier en nu, een kader dat ook de realisatie van de ambities in het regeer- en het VIA-6-akkoord rond kleinschaligheid faciliteert. We willen dit maximaal vanuit het huidige erkennings- en subsidiëringsinstrumentarium doen waarbinnen we zoveel mogelijk flexibiliteit en creativiteit aan de dag willen leggen. We denken hierbij aan de mogelijkheid tot innovatie via convenanten, innovatieve modules, ...

Daarnaast willen we een stap vooruit zetten in het daadwerkelijk afstemmen van plannen en voornemens overheen de grenzen van organisaties om tot een meer geïntegreerde ontwikkeling van de dienstverlening te komen.

Tegelijkertijd willen we al een voorstart maken met een aantal principes die we in ons geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid naar voren schuiven:

- de al vermelde rode draden in alle trajecten – samenwerking, gedeelde verantwoordelijkheid en het bundelen van expertises - krijgen een plek zowel in de inhoudelijke beschrijving van de projecten, maar ook in de dossiervorming en de uitgetekende procedures waar afstemming centraal staat;
- flexibiliteit, creativiteit en innovatie, zowel in het aanbod als in het instrumentarium staan centraal. Dit betekent dat we ook aandacht hebben voor digitale transformatie en de kansen dat dit biedt om op vernieuwende manieren met de jongeren en gezinnen in verbinding te gaan;
- regionaal moet er een positieve impact zijn op de capaciteit en/of de bereikbaarheid van hulpverlening, voor alle bestaande doelgroepen;
- we leggen de regie maximaal bij de jongeren en de gezinnen, en we gaan het proces aan met ouders en netwerk om het beter te maken voor de kinderen, ook in high risk casussen;
- kinderen groeien maximaal in een gezinscontext op, bij voorkeur in het eigen gezin met de ondersteuning die nodig is, zowel voor de ouders als voor de kinderen. Ook wanneer kinderen niet in het eigen gezin op kunnen groeien, willen we dat de opvang zoveel mogelijk de gezinssituatie benadert. Pleegzorg is de meest gekende vorm, maar ook andere modellen, waaronder gezinshuizen, vertrekken van het uitgangspunt om kinderen in een zo gewoon mogelijke omgeving op te laten groeien;
- welke ook de vorm, we positioneren residentiële jeugdhulp altijd als tijdelijk en ondersteunend aan de eigen context in een integraal gezinstraject. Verblijf wordt flexibel afgesproken in functie van de noden in een begeleidingstraject (onveiligheid, verontrusting, ontwikkeling, ...). Residentiële voorzieningen zijn sterk faciliterend in de constructieve samenwerkingsrelatie met de kinderen en hun context;
- het hulpverleningstraject primeert op de individuele organisatie. We vertrekken van expertises, eerder dan van werkvormen en soorten voorzieningen. Deze expertises kunnen snel en naadloos bijgeschakeld worden wanneer dit nodig is eerder dan dat ze op doorverwijzing na elkaar ingezet worden. Op die manier kan de ondersteuning maximaal outreachend geboden worden zonder dat het kind verplaatst moet worden;
- we streven naar een normalisering van de jeugdhulp. Dat impliceert dat maximaal gezocht wordt naar samenwerking met reguliere maatschappelijke actoren en de jeugdhulpomgeving maximaal aansluit bij de leefwereld van kinderen en jongeren. Wanneer het initiatieven rond

jongvolwassenen betreft, is een samenwerking met de centra voor algemeen welzijnswerk, onder meer in het kader van de initiatieven rond Housing First, een evidentie.

Deze principes zullen als algemene criteria gehanteerd worden bij de beoordeling van de dossiers.

Reconversiewerven

We spreken voor de duidelijkheid over vier reconversiewerven:

- in het kader van zorggarantie (dreigende) uithuisplaatsing jonge kind;
- in het kader van gezinshuizen;
- in het kader van het VIA-6-akkoord;
- andere kansen om dienstverlening te optimaliseren.

Deze opdeling is louter ordenend in functie van duidelijkheid bedoeld, maar uiteraard kunnen voorstellen zich tegelijkertijd in meerdere werven situeren. Vooral voorstellen in kader van zorggarantie en gezinshuizen zijn heel sterk met elkaar verbonden. Net omwille van die mogelijke verwevenheid tussen verschillende werven en omdat grondige zorgstrategische denkoefeningen zich niet a priori in werven laten opsluiten, kiezen we ervoor om het reconversiebeleid in één oproep en in één procedure te vatten.

In bijlage vind je alle inhoudelijke details m.b.t. de vier mogelijkheden, de timing en de verdere aanpak.

We willen iedereen bedanken, die ertoe heeft bijgedragen, dat we deze oproep kunnen en mogen lanceren. Dat we zoveel vragen krijgen om hiermee aan de slag te gaan, duidt op veel ondernemingszin en een sterk engagement naar cliënten en medewerkers. De jeugdhulp mag fier zijn op die ingesteldheid.

We wensen je heel veel succes met je initiatief en kijken uit naar jullie vragen en voorstellen.

Met vriendelijke groet,

Wouter Beke
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid
Gezin en Armoedebestrijding

Katrien Verhegge
Administrateur-generaal
Opgroeien

Jeugdhulp: oproep tot reconversievoorstellen – modaliteiten oproep dd. 20/12/2021

We bespreken hieronder de modaliteiten voor de vier reconversiewerven:

- in het kader van zorggarantie (dreigende) uithuisplaatsing jonge kind;
- in het kader van gezinshuizen;
- in het kader van het VIA-6-akkoord;
- andere kansen om dienstverlening te optimaliseren.

1. Zorggarantie (dreigende) uithuisplaatsing jonge kind: van rugzakfinanciering naar duurzame aanbodfinanciering

Algemeen

Met de rondzendbrief van 26 juli 2021 informeerden we je al over de gemaakte beleidskeuzen met betrekking tot de zorggarantie (dreigende) uithuisplaatsing jonge kind. Die oproep bevatte de contouren van een verscherpt en bijgesteld concept van zorggarantie.

We vinden het belangrijk een aantal contouren, die relevant zijn voor de dossiervorming in het kader van deze oproep, nog eens beknopt te schetsen:

▪ Doelgroepafbakening

De doelgroep wordt herbevestigd en meer geëxpliciteerd: -9 maanden tot 3 jaar.

We richten ons op ernstige verontrustende situaties van jonge kinderen en kwetsbare zwangerschappen waarbij er sprake is van een indicatie 'uithuisplaatsing' en/of waarbij meer preventieve begeleidingen geen soelaas bieden. Een indicatie of een initiële nood tot uithuisplaatsing betekent daarbij niet dat alle aangemelde situaties ook effectief moeten leiden tot een uithuisplaatsing. Door inzet op verdere netwerkversterking al dan niet via intensieve contextbegeleiding kan toch gekozen worden om (nog) niet over te gaan tot een effectieve uithuisplaatsing. Vandaar dat er nog steeds gesproken wordt over situaties van (dreigende) uithuisplaatsing zonder daarbij de initiële focus van zorggarantie jonge kind te verleggen.

De doelgroep van zwangere vrouwen in een kwetsbare situatie wordt nog uitdrukkelijker in het vizier genomen. Dit heeft te maken met de versterkte beleidsmatige focus op 'de eerste duizend dagen' waar we nog uitdrukkelijker een aanklappende en meer geëigende jeugdhulp willen uittekenen die inspeelt op de noden van deze doelgroep en van hun context. In dat breder kader heeft ook zorggarantie een plek, met focus op het meest precaire segment van de doelgroep van kwetsbare zwangere vrouwen.

Investerings in kwaliteitsvolle opvolging, ook al prenataal, komen niet alleen de ouder ten goede maar ook het (ongeboren) kind. De kans op een goede start krijg je maar één keer. Het is een gezamenlijke doelstelling van (aanstaande) ouders en zorgaanbieders om die kans zo groot mogelijk te maken. Een vroege, preventieve zorg en een geïntegreerd hulpverleningstraject kunnen later leed en ingrijpende zorg en ondersteuning voorkomen.

▪ Tijdige en dichtbij ondersteuning

Met zorggarantie willen we in de meest precaire situaties toch een kansrijke vroege ontwikkeling garanderen door de juiste expertise tijdig en dichtbij ieder kind te organiseren. De visie rond zorggarantie moet zich vertalen in bindende afspraken en gedeelde verantwoordelijkheid tussen actoren die zich gezamenlijk inzetten voor het garanderen van een duurzaam traject voor een kind.

De nabijheid en continuïteit starten het best vanuit basisvoorzieningen met lokale verankering zoals de kinderopvang, de lokale dienstverlening van Opgroeien, ... Vanuit die insteek moet nog meer verbinding gelegd worden met het lokale niveau.

- Nadruk op het normaliserende

Nog een belangrijk element is de nadruk op het normaliserende. Elk ondersteuningsaanbod vertrekt vanuit het gewone leven van kinderen en gezinnen. De ambitie om kinderen 'zo thuis mogelijk' op te laten groeien veronderstelt maatwerk. Welke ook de vorm die gekozen wordt, het is van groot belang het proces aan te gaan met ouders en netwerk om het beter te maken voor de kinderen. Ouders moeten zelf verantwoordelijkheid nemen, we moeten hen daarbij maximaal ondersteunen.

Voor kinderen die niet thuis kunnen wonen omwille van onveiligheid en/of onvoldoende ontwikkelingskansen moet gekeken worden naar oplossingen in het omgevingsnetwerk van kinderen en/of meer specialistische hulp. Het pleeggezin is hierbij de meest logische schakel voor de heel jonge kinderen. Tegelijkertijd realiseren we ons dat het aanbod van pleeggezinnen voor deze doelgroep nog ontoereikend is. Dit heeft te maken met een samenspel van factoren.

In bepaalde situaties van onveiligheid zal het noodzakelijk zijn dat een kind gescheiden van de context uithuisgeplaatst wordt in een voorziening. Voor aanbod voor jonge kinderen moet maximaal gestreefd worden naar gezinsklimaat en kleinschaligheid. (cf. punt 2. Gezinshuizen (infra), maar er zijn ook andere kleinschalige en gezinsbenaderende opvangmodellen). Voorts kan een residentieel leefgroepaanbod enkel in uitzonderlijke situaties én voor korte duur ingezet worden. We zien een jong kind liever niet opgroeien in een leefgroep, hoe kindgericht leefgroepen ook georganiseerd worden.

- Rol van de centra voor integrale gezinszorg (CIG)

Uiteraard kan, nog vooraleer er gedacht wordt aan uithuisplaatsing, de optie van opvang van een kind samen met de ouder(s) de best mogelijke oplossing zijn. De CIG nemen op dit vlak een belangrijke rol op. We willen uitdrukkelijk inzetten op de verdere profilering van de CIG. Daarbij zijn volgende thema's belangrijk: het aanwezig stellen van de vader bij de opvang van ouder en kind en het nog meer benutten van de aanwezigheid van (toekomstige) ouders samen als pedagogische leer- en ontmoetingsmomenten.

Voorts willen we benadrukken dat het opvangen van ouder en kind vooral vanuit veiligheidsoverwegingen moet gebeuren. Het samen opvangen van ouder en kind kan heel wat kansen bieden om intensief aan de slag te gaan met het werken aan de opvoeding en andere contextfactoren, maar daarbij moet steeds de vraag gesteld worden of dit aanbod ook niet in de thuissituatie of het breder omgevingsnetwerk kan.

Naast het geactualiseerde concept zorggarantie toelichten, deden we in de rondzendbrief van 26 juli 2021 ook de vooraankondiging dat we vanaf 2023 rugzakmiddelen omzetten naar een duurzame financiering van dienstverlening op maat. Innovatie en vernieuwing staan hierbij centraal. We doen dit op basis van de vaststelling dat de inzet van rugzak- of casusmiddelen soms praktische moeilijkheden creëert en dat het niet evident is voor organisaties om meer duurzame engagementen op te nemen. We starten de verschuiving met de helft van het beschikbare zorggarantiebudget; het overige budget blijven we, zeker in eerste instantie, in casus- of rugzakfinanciering investeren. Op die manier creëren we een buffer die ons in staat stelt snel op onvoorspelbare situaties in te spelen. Verdere beslissingen ter zake zullen afhankelijk zijn van de impact en de effecten die we met de shift creëren.

Budgettair

Ongeveer de helft van het beschikbare budget willen we in 2023 omzetten in duurzame aanbodfinanciering.

Voor de verdeling baseren we ons op de parameters van de initiële spreiding van het zorggarantiebudget: het aantal 0-3-jarigen in de provincie waarbij kinderen in kansarmoede dubbel geteld worden en bijgesteld in functie van afgeronde en werkbare bedragen. Zo komen we op de volgende verdeling:

Provincie	Beschikbaar voor duurzame aanbodfinanciering
West-Vlaanderen.	220.000 euro
Limburg	170.000 euro
Oost-Vlaanderen	310.000 euro
Vlaams-Brabant/Brussel ¹	270.000 euro
Antwerpen	430.000 euro
	1.400.000 euro

De middelen zijn bedoeld voor initiatieven die inspelen op reële noden, zowel inzake aanbod als inzake bepaalde 'blinde vlekken' in de provincie. Het kan om zowel residentieel, ambulant als mobiel aanbod gaan. Uiteraard komen ze tegemoet aan de in deze oproep en de rondzendbrief van 26 juli 2021 omschreven inhoudelijke principes. Innovatieve voorstellen komen uitdrukkelijk ook in aanmerking.

We vertrekken voor deze oproep van al aanwezige expertise. Dat betekent dat enkel aanbieders die de voorbije jaren al een aantoonbaar en herhaald engagement opgenomen hebben in het kader van de opvang en begeleiding van jonge kinderen in aanmerking komen. Zonder het als een absoluut criterium te formuleren, gaan we er, gelet op hun specifieke opdracht, van uit dat minimaal een derde van het budget naar de CKG gaat.

Een belangrijk uitgangspunt bij de toekenning van deze middelen is dat we niet spreken over een 'klassiek' uitbreidingsbeleid. Wel verwachten we voorstellen, uitgedrukt in volumeafspraken en -engagementen, waarbij het resultaat moet zijn dat er meer kinderen geholpen worden. Daarbij moet aangetoond kunnen worden dat ook bestaande reguliere capaciteit ingezet wordt om de volumeafpraak te realiseren. Het voorstel bevat uiteraard ook de kostprijs, maximaal op basis van de huidige kostprijzen van modules. Indien het om aanbod gaat dat niet in bestaande modules gevat kan worden, wordt een onderbouwde budgettering van de kost op jaarbasis toegevoegd.

Inhoudelijke verwachtingen inzake innovatie

De klemtoon ligt op opvang en/of begeleiding bij (dreigende) uithuisplaatsing. We focussen daarbij op de eerste fase van verblijf of begeleiding (de eerste drie maanden, één keer verlengbaar) in afwachting van een meer duurzame oplossing in een gezinssituatie (thuis of in een pleeggezin).

We richten ons op de allerjongste kinderen en het perspectiefzoekend traject, maar het kan niet anders dan dat de kwalitatieve versterking implicaties heeft voor de hele doelgroep van de kinderen in de voorziening.

¹ Brussel en Vlaams-Brabant worden samengenomen in functie van werkbare schaalgroottes

Uitgaande van de contouren rond zorggarantie staat de volgende doelstelling voorop: het creëren van een kwaliteitsvolle, onmiddellijke of snelle (eerste) oplossing op basis van een gedragen besluitvorming.

Volgende principes moeten gehanteerd worden:

- maximale betrokkenheid van de context van het kind;
- maximale inzet op gedragsverandering bij volwassenen in de eigen context van het kind;
- maximale inzet op methodische netwerkversterking;
- aandacht om van bij de start, in partnerschap met andere relevante actoren te werken aan een duurzame oplossing. Voorbeelden van relevante andere actoren in het kader van de opvang en begeleiding van jonge kinderen zijn kinderopvang, pleegzorg, volwassenhulp voor de ouders van het kind;
- aandacht voor innovatie op het vlak van verblijf en begeleiding.

De inhoudelijke criteria m.b.t. innovatief verblijf jonge kinderen, staan geformuleerd in de concepttekst uithuisplaatsing jonge kind². Op basis van dit kader, aangevuld met een aantal inhoudelijke insteken m.b.t. de organisatie van kwaliteitsvolle residentiële zorg in het algemeen geven we hierbij een niet-exhaustieve lijst van criteria die we naar voren schuiven. Deze kunnen te maken hebben met de samenstelling, het klimaat van de leefgroep en de bejegening van de kinderen, samenwerking met andere actoren en de locatie van het aanbod.

Samenstelling, klimaat van de leefgroep en bejegening van de kinderen

- mogelijkheid tot het opvangen van broers en zussen samen;
- continuïteit in begeleiding; dit impliceert bijvoorbeeld dat leeftijd geen barrière vormt om te kunnen blijven binnen eenzelfde leefgroep;
- gezinshuizen, kleine huiselijke leefgroepen of woonvorm met een doorgedreven gezinsklimaat (richtcijfer van 6 kinderen per leefgroep);
- aspecten m.b.t. kindgerichte bejegening en/of positief leefklimaat:
 - o het fysiek aanwezig laten zijn van begeleiders in de groep tussen de kinderen ook wanneer deze bezig zijn met activiteiten die niet onmiddellijk met de pedagogische begeleiding in de strikte zin te maken hebben en dit omwille van het normaliserende, de koppeling met het gewone leven;
 - o hoe de begeleider het kind onvoorwaardelijk en vanuit een evenwaardige manier kan benaderen, ook jonge kinderen;
 - o het geven van keuzemogelijkheden voor kinderen rond dagdagelijkse zaken, experimenteermogelijkheid, groei en ontwikkeling enz., benadering van elk kind op maat en communicatie met kinderen;
 - o het aanbieden van structuur, regels en afspraken met het oog op zo min mogelijk repressie;
 - o hoe ouders en context maximaal betrokken worden bij het leefgroepsgebeuren;
 - o hoe er ingezet kan worden op een omgevingsnetwerk rondom kinderen, ook in situaties waar er ogenschijnlijk geen netwerk is;
 - o het inbrengen van methodische accenten in de leefgroep of flankerend aan het leefgroepsgebeuren (bv. trauma-sensitieve benadering, het pedagogisch kader van

² De concepttekst is via deze link consulteerbaar: <https://www.kindengezin.be/img/uitgangspunten.pdf>

Reggio Emilia, gehechtheidsmethodieken, het kader geweldloos verzet en nieuwe autoriteit, methodieken gericht op het aanleren van pedagogische vaardigheden van ouders enz.).

Samenwerking met andere actoren

- Samenwerking met bv. basisondersteuning zoals kinderopvang en met volwassenhulp om het gewone leven binnen te brengen in de bijzondere situatie van de plaatsing. In het geval van kwetsbare zwangeren zal samenwerking met initiatieven in het kader van psychosociale anamnese en ondersteuning vanuit de basisondersteuning (cf. Born in Belgium) noodzakelijk zijn.
- Samenwerking met de gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg. We verwijzen naar de evoluties rond Infant Mental Health en naar de goede praktijk die we met de INTENCO-projecten opgezet hebben.
- Samenwerking met pleegzorg met aandacht voor het ganse pallet waaruit pleegzorg bestaat. Het zo snel mogelijk in een traject betrekken van pleegzorg als er weinig kans is op een snelle terugkeer naar huis; voor het inschatten van het perspectief residentieel verblijf en/of terugkeer naar huis kan onder meer een beroep gedaan worden op volgende diagnostische kaders: Potoms, B. et al. (2020). Haalbaar ouderschap. Methodiekhandboek inzake risicoclassificatie en onderzoek naar haalbaar ouderschap. Brussel: VUBpress en modellen gebaseerd op het Framework for the Assessment of Children in Need and their Families.³

Locatie van het aanbod

Innovatie kan ten slotte ook te maken hebben met de locatie waar het verblijfsaanbod gerealiseerd wordt, buiten de gekende setting van de voorziening al dan niet samen met de ouder.

Inzichten vanuit denkkaders als Signs of Safety, Family Finding (cf. focus van netwerkversterking) alsook wetenschappelijke inzichten en goede praktijken m.b.t. de preventie van kindermishandeling (cf. databank NJI) kunnen inspirerend zijn bij het uitdenken van innovatieve acties op het vlak van contextbegeleiding. Relevante domeinen waarop ingezet moet worden bij de begeleiding van jonge kinderen zijn⁴:

- (gehechtheids-)ontwikkeling en ouderschap;
- gezondheid van het kind, moeder en vader;
- levensloopontwikkeling van de ouders;
- veiligheid;
- financiën;
- communicatie;
- informele steun en omgevingsnetwerk;
- gebruik van lokale voorzieningen.

³ Zie <https://richtlijnen.jugdhulp.nl/samen-beslissen-over-vassende-hulp/het-beslis-roc-es/inhoudelijk-kader-voor-besluitvorming-s-roc-es/>

⁴ Zie onder meer <https://www.ncj.nl/voorzorg/wat-is-voorzorg/>

Ook hier kan gedacht worden buiten de gekende paden. De inzet van contextbegeleiding moet bij voorkeur ook afgestemd worden op het aanbod van bestaande basisvoorzieningen zoals kinderopvang en de lokale eigen dienstverlening van Opgroeien.

2. Reconversie naar gezinshuizen

Algemeen

In uitvoering van het Vlaamse Regeerakkoord hebben we de voorbije periode het proefproject 'Simba' van vzw SOS Kinderdorpen intensief opgevolgd en geëvalueerd. Daarnaast hebben we ook andere, internationale modellen tegen het licht gehouden. Dat heeft geleid tot het concept dat we hieronder gedetailleerd omschrijven.

Inhoudelijk staat dit concept op punt. Voor wat het duurzaam en passend statuut van de gezinshuisouder betreft, liggen er nog een aantal pistes open waarvan de haalbaarheid en wenselijk momenteel verder verkend worden met specialisten in functie van verdere stappen:

- het gaat enerzijds om een werknemersstatuut in huisarbeid;
- anderzijds om een zelfstandigenstatuut.

We nemen hier op de korte termijn de nodige initiatieven en zullen je over de voortgang op de hoogte houden. Deze laatste horde staat niet in de weg dat organisaties vandaag al kunnen nadenken en aangeven dat zij in deze reconversie potentieel zien.

Opvang in een gezinscontext – zowel dag-, nacht- als gecombineerde opvang - is op zich geen nieuw gegeven. Kinderopvang en pleegzorg zijn bekende, klassieke voorbeelden.

Vanuit de overtuiging dat kinderen best in een gezinssituatie op kunnen groeien, ook in die situaties waar kinderen niet thuis kunnen wonen, hebben we, ondersteund door wetenschappelijke inzichten, de voorbije jaren sterk ingezet in een verdieping en verbreding van dergelijke hulpverleningsvormen:

- het pleegzorgaanbod werd gedifferentieerd en er kwam een statuut voor de pleegzorger;
- in de praktijk ontstonden initiatieven die zich richten op kleinschalige, gezinsbenaderende opvang.

Binnen die praktijkinitiatieven financierde Opgroeien het Simbaproject van vzw SOS Kinderdorpen. Dit pilootproject had een beperkte scope van doelgroep (enkel kinderen jonger dan 3 jaar) en finaliteit (enkel perspectiefzoekende trajecten), maar leverde ons essentiële inzichten over de inhoudelijke en organisatorische kernaspecten van dergelijke gezinshuizen (<https://www.sos-kinderdorpen.be/projecten/de-simbahuizen>).

Via intensieve contacten met (internationale) experts en discussies met praktijkwerkers konden we beleidsmatig de scope breed houden. Vanuit de opgebouwde kennis hebben we het concept gezinshuis ontwikkeld.

Binnen de contouren van de reconversieoproep is de keuze om bestaande residentiële capaciteit om te bouwen vrijwillig. We willen op die manier nog meer praktijkervaring opdoen, maar het is onze uitdrukkelijke ambitie om op termijn kinderen en jongeren bij uithuisplaatsing nog veel meer in gezinsvormen op te laten vangen. Daarbij denken we aan pleegzorg maar ook aan opvang in gezinshuizen.

Het concept gezinshuizen

Beleidsontwikkeling

Onze ambitie om de werkvorm gezinshuizen breder ingang te doen vinden, is gestoeld op een aantal Vlaamse en internationale denkoefeningen en beleidsintenties:

- Ten eerste verwijzen we naar het Vlaams regeerakkoord: "(...) investeren in alternatieve residentiële opvang zoals gezinshuizen, na evaluatie van het lopende proefproject. Binnen het integrale jeugdhulplandschap maken we daarvoor een module gezinshuizen beschikbaar die professionele dag- en nachtopvang mogelijk maakt in een warme thuiscontext."
- Ten tweede verwijzen we naar de denkoefening Opgroeien taskforce verblijf 2018⁵ waarbij het verblijfsaanbod inhoudelijk herdacht werd en waarin een aantal conclusies gemaakt werden:
 - Voorzieningen botsen op de grenzen van "de klassieke leefgroepen". Het is nodig om die anders in te vullen. Nieuwe noden vereisen meer differentiatie in het aanbod met meer individuele en flexibele trajecten op maat en een aangepaste infrastructuur.
 - Nieuwe noden betekent meer differentiatie: o.a. kleinere of meer moduleerbare leefgroepen, kleinschalig versus de noodzaak aan schaalgrootte, pleegzorg en varianten (cf. gezinshuizen, nieuwe kleinschalige woonvormen, trajecten housing first voor jongvolwassenen, ...).
 - We moeten ook experimenteren met nieuwe, huiselijke vormen van opvang zoals de gezinshuizen 2.0 en volgen hierbij het pilootproject van vzw SOS Kinderdorpen nauwgezet op, bijvoorbeeld naar de rol en het statuut van de (al of niet professionele) opvangfiguur. Ook andere initiatieven waarbij gelijkende opvangvormen vanuit samenwerking tussen CKG en dienst voor pleegzorg gestalte krijgen, vormen Vlaamse praktijkinspiraties in functie van de verdere conceptvorming rond gezinshuizen 2.0.
 - Ook systemen van (tijdelijk) inwonende begeleiders, gezinsopvang, burgerinitiatieven, etc. verdienen meer aandacht en ruimte tot innovatie.
- Ten derde leverde de concepttekst rond uithuisplaatsing van jonge kinderen Opgroeien bijkomend materiaal met focus op de allerjongste kinderen.
- Ten vierde sluit de ontwikkeling van gezinshuizen ook aan bij de evolutie naar een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid waar 'normaliseren', 'zo thuis mogelijk' en het gezin in de hulp centraal komt te staan.
- Ten vijfde verwijzen we naar de parlementaire conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende gezinshuizen (<https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1352570>).
- Bijkomend zijn er wettelijke internationale verdragen zoals het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), internationale richtlijnen voor alternatieve zorg aan kinderen, én de White Paper van UNICEF waarbij kleinschalige opvang met een gezinsklimaat, ingeburgerd in de lokale gemeenschap als de ideale vorm van opvang voor geplaatste minderjarigen, naar voren geschoven wordt.

Ten slotte bieden gezinshuizen ook een bijkomende mogelijkheid om broers en zussen samen op te vangen, zoals het recent in het Burgerlijk Wetboek ingevoerde artikel 387septiesdecies formuleert.

We willen met ons reconversiebeleid het concept gezinshuizen in Vlaanderen verder ingang laten vinden. Hoewel het concept een ruime doelgroep heeft (cf. infra), vragen we om binnen deze oproep als startpositie zeker ook aandacht te hebben voor de instroom van -12-jarigen.

Inhoudelijke omschrijving

⁵ We verwijzen naar een overzicht van referenties in de lijst achteraan om onder meer de keuze voor opvang in een gezinscontext te motiveren. In deze lijst wordt ook verwezen naar literatuur met handvatten bij de verschillende deelaspecten van de uitbouw van een gezinshuis..

Een gezinshuis is een kleinschalige vorm van residentiële hulp met een doorgedreven gezinsklimaat. Kleinschalig betekent dat we ervan uitgaan dat er een drietal kinderen opgevangen kunnen worden. Dit aantal kan variëren afhankelijk van de situatie en draagkracht van de gezinshuisouder, de complexiteit van de problematieken van de kinderen en jongeren, van het feit of het om gezamenlijke opvang van broers/zussen gaat. Zes lijkt in elk geval een absolute bovengrens.

In een gezinshuis wonen gezinshuisouders met meerdere uithuisgeplaatste kinderen en soms ook eigen kinderen samen. Minstens één van de gezinshuisouders is een 'professionele beroepsopvoeder' die 7 dagen per week, én 24 uur per dag zijn beroep uitoefent. De gezinshuisouder en kinderen verblijven samen in het eigen huis van de gezinshuisouder of in een accommodatie van de organisatie, waarmee er samengewerkt wordt.

Van Nijnatten en Noordergraaf (2016) beschrijven een gezinshuis als een hybride setting, die als leefvorm lijkt op een pleeggezin, maar qua doelgroep van jongeren en de vereiste professionaliteit van de opvoeders meer op een leefgroep lijkt. Er worden specifieke competenties en professionele achtergrond verwacht van de gezinshuisouder om met bepaalde problematieken om te gaan, niet het minst om met de complexiteit inzake problemen (cf. infra) van de jongeren en in relatie tot de context van de jongeren die instromen in een gezinshuis om te kunnen gaan.

Er zijn een aantal aspecten van de opvang in een gezinsomgeving die bijdragen tot het creëren van positieve ontwikkelingskansen voor kinderen:

- een groter ervaren positief leefklimaat en meer stabiele trajecten;
- de kleinschaligheid – minder groepsdynamische conflicten; betere basis om zelfstandig te worden; minder bronnen van stress voor kinderen;
- het kunnen geven van meer individuele aandacht en betrokkenheid wat positief is voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen, de taalontwikkeling, én de socio-emotionele ontwikkeling etc.;
- meer aandacht voor de normale ontwikkeling en het gewone leven van kinderen wat een betere basis vormt voor maatschappelijke integratie.

Voor de wetenschappelijke argumenten om kinderen in een gezinsomgeving op te laten groeien verwijzen we naar de literatuurlijst die als bijlage gaat.

Een belangrijk wetenschappelijk argument verwijst naar de gehechtheidstheorieën. Het is nooit te laat voor een minderjarige om een veilige gehechtheidsrelatie op te bouwen met opvoeders als dit in eerdere opvoedingssituaties niet het geval was (Juffer, 2010). Door de stabiliteit van opvoeders in pleegzorg en in gezinshuizen krijgen minderjarigen daartoe de kans (Nijhof, et al. in bewerking). Dit wordt vanuit wetenschappelijk oogpunt gezien als een zeer cruciale meerwaarde van pleegzorg en van een gezinshuis. Cruciaal voor de gehechtheidsontwikkeling is de stabiliteit in relaties die gerealiseerd kan worden door opvoeders die er op continue en onvoorwaardelijke basis zijn voor een kind. Begeleiders in leefgroepen kunnen die stabiliteit niet in die mate bieden omdat zij in teamverband werken en in dag-, avond- en weekenddiensten.

De stabiliteit waarover we het hier hebben heeft dus te maken met het creëren van een vaste basis voor de kinderen die de gezinsouder opvoedt, zoals een gewone ouder er 'is' voor zijn kinderen. Dit betekent niet per se altijd fysiek beschikbaar zijn, maar wel een vaste basis waar een kind op terug kan vallen. Net dat aspect van er altijd onvoorwaardelijk 'te zijn' voor kinderen is een structureel kenmerk dat het verschil maakt. Dit zorgt ook voor een andere beleving bij de kinderen.

John Goessens, adjunct-bestuurder van Entrea Lindenhout te Nederland, illustreert dit aan de hand van een fragment waarbij een jongere zich erover verwondert dat de gezinshuisouder er ook 's avonds en de volgende dag voor hem blijft. De inzichten uit het gehechtheidsonderzoek worden ook

mee ondersteund door uitgebreid biologisch en ontwikkelingsonderzoek dat aantoont dat vaste opvoedingsfiguren cruciaal zijn (Perry). Ook uit vergelijkend onderzoek tussen opvang van kinderen in leefgroepen en pleegzorg wordt gesteld dat zeker voor jonge kinderen pleegzorg potentieel meer ontwikkelingsmogelijkheden biedt omwille van de vaste zorgfiguur en continuïteit in relaties (Vanderfaellie, J. et al., 2014).

Het organiseren van gezinshuizen sluit ook aan bij de wens van minderjarigen om zo gewoon mogelijk op te groeien (zie onderzoeksrapport van vzw Cachet en vzw SOS Kinderdorpen). Het relatief kleine aantal aanwezige minderjarigen, draagt daar toe bij. In tegenstelling tot sommige opvattingen, vormt een kleinschalige opvang binnen een gezinsomgeving een goede basis voor samenwerking met de (biologische) ouders.

Wetenschappers wijzen echter op een belangrijke kanttekening. Een goede professionele omkadering vanuit een moederorganisatie is noodzakelijk; enkel dan zal opvang in een gezinsomgeving ook daadwerkelijk effectief zijn en bijdragen tot continuïteit in relaties (cf. infra).

Doelgroep

Een gezinshuis biedt een stabiele vorm van wonen en hulp aan minderjarigen en hun omgeving die aangewezen zijn op intensieve en professionele hulpverlening als gevolg van beschadigende ervaringen en/of complexe problematiek (Konijn & Van der Steege, 2013).

Het uitgangspunt is dat de gezinshuisouders professionals zijn die beroepsmatig kinderen en hun wereld met hun eigen leven omarmen. Bovendien kunnen zij een beroep doen op een professionele omkadering van een moederorganisatie, waarmee nauw wordt samengewerkt (cf. infra). Van deze professionals wordt bijgevolg verwacht dat zij over meer draagkracht beschikken dan vrijwilligers, zoals pleegouders. Bijgevolg mogen we ervan uitgaan dat de doelgroep van gezinshuizen 'zwaarder' kan zijn dan deze van pleegzorg: bij pleegzorg ligt het zwaartepunt bij de problematiek van het gezin van herkomst; bij gezinshuizen ligt de focus vaker op een lange hulpverleningsgeschiedenis, gehechtheidsproblemen, gedragsproblemen en trauma's (Bastiaanssen, Kerkhof, & Addink, 2019).

Gezinshuizen kunnen nog meer dan pleeggezinnen inspelen op complexe problemen en trauma's en op die manier het traumasensitief werken faciliteren mede omwille van hun professionele omkadering (Bastiaanssen, Kerkhof, & Addink, 2019).

Nog een belangrijk aspect van de doelgroep van een gezinshuis is de mogelijkheid om broers en zussen samen op te kunnen vangen.

Op basis van het bovenstaande is het duidelijk dat de doelgroep inhoudelijk niet absoluut af te lijnen valt. Het is bv. niet zo dat gehechtheidsproblemen, gedragsproblemen en trauma's niet aan bod komen bij pleegzorg. Alleen gaat het over verschillen in gradaties van problemen, rekening houdende met de draagkracht van enerzijds het pleeggezin en anderzijds de gezinshuisouder.

Om te komen tot een 'matched care' (juiste beslissing op maat over welke kinderen instromen in een gezinshuis en niet in bv. pleegzorg) is het belangrijk dat het proces van toeleiding gebeurt in partnerschap en gedeelde verantwoordelijkheid tussen pleegzorg en het gezinshuis. Immers, de keuzes voor het één of het andere moet een weloverwogen zorginhoudelijke keuze zijn. Expertise vanuit beide werkvormen moet bijgevolg samen gelegd worden om in gedeelde besluitvorming op basis van onderbouwd diagnostisch materiaal tot een juiste beslissing te komen. Uiteraard is hierbij ook het partnerschap met de cliënt zelf en de aanmelder/verwijzer cruciaal.

Finaliteit van een gezinshuis

Afhankelijk van de vorm van een gezinshuis zal de finaliteit verschillen: gezinshuizen voor minderjarigen met een langdurig verblijfsperspectief (perspectiefbiedend), gezinshuizen voor

crisisopvang of kortdurend (perspectiefzoekend), therapeutische gezinshuizen, mentorhuizen voor adolescenten en jongvolwassenen.

Het is duidelijk dat voor elke vorm van gezinshuis iets te zeggen valt. Kijkend naar de ontwikkelingen in Nederland valt op dat daar algemeen de keuze gemaakt werd om in een eerste fase alle prioriteit te geven aan reconversie van leefgroepen in de richting van perspectiefzoekende en -biedende gezinshuizen voor de jonge kinderen onder de 12 jaar. Ondertussen zijn er wel gezinshuizen voor alle leeftijden⁶.

De prioriteit voor de groep van 0-tot-12-jarigen wordt ingegeven vanuit het belang voor jonge kinderen, die nog volop in ontwikkeling zijn. Voor hen is het des te belangrijker om vaste zorgfiguren naar voren te schuiven. Uit het overleg met de experts en de literatuur ter zake blijkt hierover een grote consensus te bestaan. Vanuit deze vaststellingen formuleren we de verwachting dat er in elk werkingsgebied '1 Gezin, 1 Plan' een aantal initiatieven genomen worden tot reconversie naar gezinshuizen met focus op de kinderen jonger dan 12 jaar.

Opdat de continuïteit voor een kind in alle situaties gewaarborgd wordt, pleiten experts ervoor om bij profilering op de perspectiefzoekende finaliteit meteen ook de garantie te bieden dat bij situaties waarbij een terugkeer naar huis niet mogelijk is, het kind toch in het gezinshuis kan blijven. In een gezinshuis moet een kind immers het gevoel hebben dat wat er ook gebeurt, dezelfde zorgfiguren bij het kind blijven.

De finaliteit van het gezinshuis (cf. supra) zal mee de samenstelling van de groep bepalen. De voordelen van heterogene groepen zijn:

- leeftijdsverschillen die verrijkend zijn voor kinderen; oudere kinderen dragen zorg voor jongere, taalontwikkeling wordt bevorderd, gedragsproblemen kunnen gemilderd worden;
- beantwoordt nog meer aan 'het gewone leven'. Kinderen kunnen er blijven zolang als nodig.

Homogene groepen bieden meer opportuniteiten tot individuele aandacht, maar als de groepen ook homogeen zijn qua aard van de problemen heeft dit een nadeel van mogelijks te hoge concentratie van bepaalde problemen. We willen dit absoluut vermijden.

Ongeacht de gekozen vorm, perspectiefbiedend of perspectiefzoekend, benadrukken we ook hier opnieuw het belang van een gezonde relatie met de ouders en de opvoedingsverantwoordelijken. Op casusniveau kan hier een verschillende invulling aan gegeven worden; dat is uiteraard maatwerk. Maar het paradigma dat onze residenties, en dus ook de gezinshuizen sterk faciliterend zijn in de constructieve samenwerkingsrelatie met de kinderen en hun context, blijft altijd overeind. Zo vermijden we trauma's en loyaliteitsconflicten bij kinderen en context.

Plaats van de leefgroep

Een radicale keuze voor gezinshuizen zal op termijn uiteraard gevolgen hebben op de positie en profilering van leefgroepen.

Het is duidelijk dat de meerwaarde van een vaste opvoedingsfiguur bij uithuisplaatsing algemeen erkend wordt. Experts geven echter aan dat voor jongeren met bv. zeer uitgesproken gehechtheids- of gedragsproblemen de één-op-één relatie met een vaste opvoedingsfiguur teveel van de

⁶ Deze algemene keuze heeft zich ook vertaald in Nederlandse wetgeving waarbij gesteld wordt dat als kinderen niet thuis kunnen wonen, plaatsing in een residentiële leefgroep enkel kan gebeuren als aangetoond kan worden dat er geen aanbod binnen een gezinsvorm (pleeggezin of gezinshuis) gevonden werd.

draagkracht kan vragen, ook van een professionele opvoedingsfiguur, zoals de gezinshuisouder. Meestal heeft men het in die situaties dan niet over de jongere leeftijdscategorie.

Voor deze situaties wordt er idealiter gedacht aan kleinschalige (leef)groepen of een vorm van gezinshuis via meerouderschap, waar ook therapeutisch of behandelingsgericht gewerkt kan worden. Kleinschalige leefgroepen worden ook nog als vangnet naar voren geschoven in situaties van kortdurende, perspectiefzoekende opvang voor jongeren⁷.

Ten slotte kunnen ze fungeren als 'hub' waar gezinshuizen op terug kunnen vallen in crisissituaties en/of om op adem te komen.

Het pedagogisch profiel van een gezinshuis

De algemene doelstelling van een gezinshuis is gelijklopend met deze van pleegzorg. Het gaat over 'het zo gewoon mogelijk laten opgroeien van een kind in een gezinsomgeving, rekening houdende met de complexe problematieken van jongeren en hun context'.

Het belangrijkste verschil met pleegzorg is dat in een gezinshuis het hele leven van de gezinshuisouders ten dienste staat van de kinderen. 'Een gezinshuisouder vouwt zijn/haar eigen leven om de kinderen en hun wereld heen. Een gezinshuisouder mag geen wederkerigheid verwachten van de jongere met wie wordt samengeleefd. Dat vraagt professionaliteit, een ander leven' (John Goessens).

Een belangrijk kenmerk van een gezinshuis is daarom het positieve en ondersteunende leefklimaat, aangezien de kwaliteit van de sociale en fysieke omgeving bijdraagt aan de fysieke en geestelijke gezondheid van de minderjarigen en hun opvoeders (Stams & Van der Helm, 2017):

- de minderjarige ervaart er veel ondersteuning en verbondenheid in een klimaat waarin alle jongeren onvoorwaardelijk en evenwaardig ondersteund worden;
- bovendien kan er gemakkelijker ingezet worden op de individuele behoeften waardoor de kansen voor zingeving en ontwikkeling bevorderd worden;
- er zijn weloverwogen regels en afspraken met weinig repressie en een goede sfeer;
- ouders en belangrijke contextfiguren worden betrokken bij het dagelijks leven.

Gezinshuizen hebben de belangrijke opdracht om de minderjarige te laten voelen dat hij er mag zijn en hij er kansen krijgt te experimenteren en zelf keuzes te maken.

Een gezinshuis bevindt zich midden in de maatschappij. Verbinding met activiteiten en vrije tijd in de buurt, is een logische keuze. Dit impliceert ook dat intensief een beroep gedaan wordt op kinderopvang, basisvoorzieningen, reguliere actoren, ... om het gewone leven binnen te brengen in de bijzondere situatie van de plaatsing.

We zien ook het potentieel van gezinshuizen om bij te dragen aan het normaliseren van de jeugdhulp.

Het spreekt vanzelf dat een gezinshuis ook kan steunen op een eigen omgevingsnetwerk. Dit betrekken bij de werking van de gezinshuizen zal bijdragen tot meer kwaliteitsvolle gezinshuizen. Principes vanuit bv. Family Finding zijn bijgevolg ook hier van toepassing.

Naast een fundamentele focus op het gewone, dagelijkse leven kunnen methodische accenten helpend zijn om adequaat in te spelen op specifieke zorgnoden van een jongere en diens omgeving.

⁷ Deze optie is volgens experts echter niet aan de orde voor de jonge doelgroep (bv. onder de 6 jaar). (Zie de White Paper).

Inspirerende kaders hiervoor zijn trauma-sensitieve benadering, het pedagogisch kader van Reggio Emilia, gehechtheidsmethodieken, het kader geweldloos verzet en nieuwe autoriteit, methodieken gericht op het aanleren van pedagogische vaardigheden van ouders enz.

Daarnaast vraagt de situatie ook de nodige 'know how' en ondersteuning om de opdracht als gezinshuisouder vol te houden. De rugzak aan negatieve ervaringen die de minderjarige meebrengt, de vaak complexe problematieken alsook de vaak uitdagende samenwerkingsrelatie met de biologische ouders, vragen naar handvatten en competenties. Dit vraagt opnieuw intensieve ondersteuning van het netwerk, andere gezinshuisouders en professionals verbonden aan de organisaties waarmee wordt samengewerkt.

Een belangrijk aspect van de hulpverlening, is een uitgebouwd partnerschap tussen de gezinshuisouder en de biologische ouders. Ouders moeten een rol kunnen blijven krijgen in het leven van hun kinderen en moeten hier ook van nabij in ondersteund worden. Belangrijke keuzes en beslissingen worden idealiter gezamenlijk gemaakt. Bij de selectie van gezinshuisouders, is het belangrijk om dit aspect goed te bevragen.

Het belangrijke proces van werving, selectie en matching

De werving, selectie en matching zijn belangrijk processen vooraleer de gezinshuisouder van start kan gaan. De diensten voor pleegzorg hebben al jarenlange expertise opgebouwd in het werven, screenen en selecteren van pleegzorgers, en in het matchen van pleegzorgers met pleegkinderen. Zij zullen op dit vlak een prominente rol opnemen. Maar ook binnen andere organisaties bestaat er heel wat expertise op het vlak van bv. het werven, selecteren en matchen van vrijwillige steunfiguren.

In volgende paragrafen geven we een korte beschrijving van de belangrijkste elementen van het proces van werving, selectie en matching, gebaseerd op de ervaring van het pilootproject van vzw SOS Kinderdorpen en van de pleegzorgdiensten na het gevolgd hebben van een training rond het werven van gezinshuisouders in Nederland. Het proces van werving, selectie en matching vraagt de nodige tijd en dialoog om potentiële gezinshuisouders een weloverwogen keuze te laten maken. Er wordt gestreefd naar een evenwicht tussen motiverend, enthousiasmerend zijn aan de ene kant en realistisch zijn aan de andere kant.

Werving. Eerst en vooral is het belangrijk om potentiële kandidaten te vinden. Bij het Simbaproject werden er informatiesessies georganiseerd en folders verspreid. Aanvullende mond-tot-mondreclame was belangrijk.

Selectie. Daarnaast zal het tijdens de selectie belangrijk zijn om zicht te krijgen op de aanwezige competenties, alsook op een aantal persoonlijkheidskenmerken. De draagkracht en draaglast moeten in kaart gebracht worden. Belangrijke persoonskenmerken zijn veerkracht, autonomie, emotie-regulatie, het mentaliserend vermogen, de aanwezige stabiliteit, consistentie, voorspelbaarheid, zelfkritiek en de ik-sterkte.

Het is belangrijk om te zien of potentiële gezinshuisouders het vermogen hebben om hierover voldoende te reflecteren en of er ook leervermogen en bereidheid is. Bovendien is het ook belangrijk om stil te staan bij de partnerrelatie en de eigen kinderen en het aanwezige netwerk te betrekken aangezien dit een grote aanpassing vraagt van het ganse gezin.

Verder is het ook belangrijk om te weten met welke doelgroep de gezinshuisouders affiniteit voelen: willen zij kleine kinderen of jongvolwassenen begeleiden? Willen zij kortere of langere trajecten opvolgen? Dit is cruciaal om een goede matching voor te bereiden.

Nog een ander wezenlijk element is hoe men staat tegenover de (biologische) ouders van een kind. De ouders zijn immers heel belangrijk in de wereld van het kind. Het is essentieel dat gezinshuisouders hen, ondanks vaak moeilijke situaties, voldoende emotioneel en praktisch kunnen

betrekken bij de ontwikkeling van hun kind. Het opvoeden gebeurt vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid.

Bij voorkeur hebben de kandidaten een menswetenschappelijk diploma, minimaal van een bachelorniveau, of gaat het om gegradueerden met voldoende relevante beroepservaring.

De screening zal in verschillende stappen gebeuren. Het is belangrijk dat tijdens dit proces elke partner heel goed kan inschatten welke keuze hij wil maken. De screening kan gebeuren via huisbezoeken, gesprekken, telefonische contacten, huiswerkopdrachten, de opmaak van een portfolio, het betrekken van 'getuigen', enz. Het VONK-assessment wordt zowel in Nederland als in het project van vzw SOS Kinderdorpen als aanvullende tool gebruikt om zicht te krijgen op een aantal competenties van de potentiële gezinshuisouders. Het assessment is een theoretisch onderbouwd instrument die sterktes en aandachtspunten in beeld brengt. De resultaten voeden zowel het selectieproces als de verdere begeleiding van de gezinshuisouders⁸

Voor verdere informatie verwijzen we naar het ondersteunend materiaal dat binnen het pilootproject van vzw SOS Kinderdorpen werd ontwikkeld, maar ook naar info op www.gezinshuis.com.

Organisatorische constellatie van gezinshuizen – moederorganisatie

De gezinshuisouders zullen altijd contractueel verbonden zijn met een moederorganisatie, die erkend en gesubsidieerd zal worden voor het organiseren van gezinshuizen.

Deze moederorganisatie is, net als een dienst voor pleegzorg voor pleegkinderen, eindverantwoordelijk voor de werving, begeleiding, ondersteuning van de gezinshuisouders en de kinderen die er verblijven. Concreet zorgt de moederorganisatie voor:

- professionaliserings- en intervisiemogelijkheden voor de gezinshuisouders;
- ondersteuning van de samenwerkingsrelatie met de (biologische) ouders of opvoedingsverantwoordelijken;
- het faciliteren van contacten tussen gezinshuisouders onderling in functie van ervaringsuitwisseling;
- het organiseren van backup-mogelijkheden tussen gezinshuisouders of in relatie tot de moederorganisatie;
- het faciliteren van contacten met bv. pleegzorg of meer gespecialiseerde diensten, die een rol kunnen spelen in de begeleiding;
- ondersteuning van gezinshuisouders in functie van het aanleveren van materiaal over het individueel functioneren van de kinderen en de samenwerking/band met de ouders in functie van een kwaliteitsvolle handelingsplanning en evaluatie.

De moederorganisatie is inhoudelijk en administratief 'eigenaar' van het cliëntdossier en is eindverantwoordelijk voor de geleverde kwaliteit en de geleverde resultaten van de gezinshuisouders ten aanzien van de overheid.

Deze moederorganisatie is op haar beurt weer actief in een netwerk. We gaan hierbij uit van een netwerk van moederorganisaties, waarin een significant volume aan gezinshuizen wordt georganiseerd. Dat volume is belangrijk om:

⁸ <https://petervonk.com/talentassessment-jeugdzo.nl/>

- een te grote kwetsbaarheid van de personeelsequipe te vermijden, bij bv. uitval;
- expertise en kennis op te kunnen bouwen;
- een schaalgrootte te creëren die het mogelijk maakt het voortraject van werving, selectie en matching, de intervisie tussen de gezinsouders, maar ook de residentiële hub op een kwaliteitsvolle en efficiënte manier te organiseren;
- een lerend netwerk van gezinshuisouders te kunnen organiseren.

Ook met andere partners moet een intensieve samenwerking geïnstalleerd worden. Dit samenwerkingsmodel betreft een netwerk van een of meerdere moederorganisaties, de pleegzorgdienst, andere mogelijke organisaties die samen bekijken hoe de werving, selectie, matching en ondersteuning van de gezinshuisouders op allerlei vlakken georganiseerd wordt.

Gezinshuisouders krijgen tevens vanuit de moederorganisatie en/of het bredere netwerk intensieve coaching en begeleiding. Daarnaast wordt kwaliteitsvol geanalyseerd wat nodig is om de kinderen en hun ouders op een goede manier te begeleiden en te helpen.

We zien de uitrol van de netwerken op het niveau van het werkingsgebied '1 Gezin, 1 Plan' waarin het mogelijk moet zijn om begeleiding op te zetten, de nodige partners ter ondersteuning te vinden, een volume van gezinshuisouders te ontwikkelen en een onderbouwde samenwerking met pleegzorg uit te bouwen.

De doelstelling van deze oproep is om via reconversie van bestaande capaciteit en middelen in elk werkingsgebied '1 Gezin, 1 Plan' gezinshuizen te kunnen opstarten. Idealiter ontstaat er zo een netwerk van een aantal initiatiefnemers, die residentiële capaciteit om willen bouwen naar gezinshuizen en die vanuit een samenwerking en een gedeelde verantwoordelijkheid een regionale trekkersrol opnemen.

Budgettair

Voor wat het budgettaire aspect betreft, zal de financiering van de hulpverleningsvorm gezinshuizen uit vier componenten bestaan:

- het inkomen van de gezinshuisouder;
- een onkostenvergoeding voor de kinderen;
- een subsidie voor zakgeld;
- een begeleidings- en ondersteuningskost.

Voor **het inkomen van de gezinshuisouder**, gaan we voor de berekeningen momenteel uit van een werknemersstatuut, waarbij we uitgaan van de brutoloonkost van een begeleider klasse B1C, verhoogd met 12% weddesupplementen.

We gaan ervan uit dat er voor een voltijds loon drie kinderen bij een gezinshuisouder verblijven. Dit creëert de mogelijkheid om gezinshuisouderschap te combineren met andere deeltijdse tewerkstelling of om met twee gezinshuisouders samen voltijds in te staan voor 6 kinderen.

Voor een gezinshuisouder met 15 jaar anciënniteit⁹, het gemiddelde in de sector, betekent dit voor één kind een subsidie op jaarbasis van 24.831 euro.

Voor **de onkostenvergoeding voor de zorg aan de kinderen**, streven we een budgettair gelijk speelveld als voor pleegkinderen na. Aangezien een verblijf in een gezinshuis een residentiële maatregel is, verrekenen we hiervoor de gezinsbijslag die de pleeggezinnen bij een

⁹ We hanteren in deze oproep de gemiddelde sectoranciënniteit van 15 jaar. Bij de detailuitwerking zullen we, voor zoverre het over loonkosten gaat, voorzien in het gekende systeem van anciënniteitscorrectie.

perspectiefzoekende of -biedende pleegplaatsingen rechtstreeks ontvangen en het fiscale voordeel dat pleeggezinnen ontvangen omwille van de domicilie van hun pleegkind.

Concreet betekent de volgende bedragen:

Leeftijd	Onkostenvergoeding (op jaarbasis) (in euro)
0-6	9.555
6-12	9.716
12-15	10.442
15-18	11.008
plus 18	11.570

Net als de onkostenvergoeding voor een pleeggezin wordt de onkostenvergoeding voor een gezinshuisouder fiscaal niet als een inkomen beschouwd. Deze onkostenvergoeding is, net zoals bij pleegzorg, gekoppeld aan het verblijf van de minderjarige.

Naast bovenstaande onkostenvergoeding wordt ook nog een **subsidie voor zakgeld** toegekend, volgens de barema's zoals opgenomen in bijlage 3 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp.

Voor wat de **begeleiding en ondersteuning** betreft, gaan we voor de financiering uit van de omkadering die voorzien is in de module contextbegeleiding breedsporig per kind dat in een gezinshuis verblijft. Deze subsidie, die bestemd is voor loon- en werkingskost voor het voortraject, begeleiding, intervisie, ... maar ook voor overhead en administratieve en logistieke ondersteuning bedraagt aan de huidige gemiddelde sectoranciënniteit van 15 jaar, 23.350 euro.

Onderstaande tabel bevat de samenvatting van de kostenstructuur voor de opvang van één kind in een gezinshuis.

Leeftijd	Onkostenvergoeding zorg kinderen (in euro)	Inkomen gezinshuisouder (in euro)	Begeleiding en ondersteuning (in euro)	Totaal (in euro)
0-6	9.555	24.831	23.350	57.736
6-12	9.716	24.831	23.350	57.897
12-15	10.442	24.831	23.350	58.623
15-18	11.008	24.831	23.350	59.189
18 +	11.570	24.831	23.350	59.751

Als stelregel gaan we ervan uit dat er tegen de huidige kostprijs van een residentiële jeugdhulpvoorziening 5 leefgroepplaatsen omgebouwd kunnen worden naar 6 gezinshuisplaatsen. Deze verhouding kan uiteraard variëren naargelang de concrete werkvorm die converteert en de subsidiebarema's die op die werkvorm van toepassing zijn.

Voor de reconversie gaan we ervan uit dat een gezinshuis drie kinderen opvangt met een voltijdse gezinshuisouder. Indien er vier kinderen opgevangen worden, kan de onkostenvergoeding door Opgroeien bijkomend ten laste genomen worden.

Volledigheidshalve voegen we toe dat er in bovenstaande berekening, voor wat de subsidie voor het inkomen van de gezinshuisouder betreft, nog een aanpassing of aanvulling kan doorgevoerd worden in functie van de te nemen opties inzake statuut. Op basis van de gegevens waarover we nu beschikken, zou die aanpassing beperkt zijn.

Verder traject in functie van operationalisering vanaf 2023

We realiseren ons dat een reconversie naar gezinshuizen een zeer fundamentele keuze betreft die heel wat implicaties met zich meebrengt. We voorzien dan ook in een intensieve ondersteuning voor organisaties die deze reconversie overwegen.

Samen met vzw SOS Kinderdorpen voorzien we informatie- en inspiratiemomenten, een praktische opstart- en implementatieleidraad en ander ondersteunend materiaal, op basis van het pilootproject en buitenlandse ervaringen.

Organisaties die interesse hebben om een deel van hun capaciteit te reconverteren kunnen ook een beroep doen op ondersteuning, klankbord en meedenken door beleidsmedewerkers van Voorzieningenbeleid.

We zullen ook opstartintervisie en lerende netwerken organiseren. Daarnaast starten we begin 2022 een traject om het concept van gezinshuizen regelgevend te verankeren en werken we verder aan passend en zorgzaam statuut. We zullen de sector hierover blijvend informeren.

3. Reconversie in het kader van het VIA-6-akkoord

Met het VIA-6-akkoord wordt de personeelsomkadering van de residenties structureel verhoogd met 0,37 voltijdse equivalent per tien residentiële plaatsen.

Het akkoord koppelt kwaliteitsborgende en -verhogende initiatieven aan deze uitbreiding:

- de bevordering van een positief leef- en werkklimaat;
- regionale samenwerking vanuit gedeelde verantwoordelijkheid voor complexe zorgvragen, waardoor kinderen minder naar andere werkvormen of voorzieningen doorverwezen moeten worden;
- de installatie van principes van zorg op maat, huiselijkheid en kleinschaligheid;
- werkbaar werk.

Het akkoord voorziet de mogelijkheid dat voorzieningen (een gedeelte van) de extra middelen kunnen poolen in functie van het uitbouwen en versterken van regionale samenwerking. Op die manier kunnen collectieve antwoorden geformuleerd worden op collectief aangevoelde noden. We denken hierbij onder meer aan initiatieven rond dagbesteding, projectwerking, laagdrempelige initiatieven gericht op (her)aansluiting bij reguliere hulp- en dienstverlening, ...

De bepaling dat Opgroeien de werkmiddelen voor zijn rekening neemt wanneer middelen gepoold worden, vertalen we, rekening houdende met het erkennings- en financieringssysteem, als volgt: wanneer 2 of meer organisaties 4 bestaande erkenningspunten inbrengen, verleent Opgroeien een bijkomende erkenning van 1 erkenningspunt. Op die manier kunnen 4 erkenningspunten met een bijkomende investering van 1 punt omgevormd worden tot een module 'ondersteunende begeleiding'. We voorzien per werkingsgebied '1 Gezin, 1 Plan' 3, maximaal 4, bijkomende erkenningspunten. Dit betekent dat per werkingsgebied in totaal 3 tot maximaal 4 modules ondersteunende begeleiding gecreëerd kunnen worden. Technisch wordt de erkenning van de organisaties die punten inbrengen verminderd met modules in overeenstemming met het aantal

ingebrachte punten en wordt aan 1 organisatie een erkenning voor een module ondersteunende begeleiding verleend.

Uiteraard is het mogelijk om de volledige capaciteit – de 12 (16) in te brengen en de 3 (4) nieuwe erkenningspunten – in 1 initiatief onder te brengen. Dit creëert meer mogelijkheden om bv. een outreachend ondersteunend aanbod te ontwikkelen voor de voorzieningen in het werkingsgebied, en zo ook bij te dragen aan werkbaar werk.

Bovenstaande berekening vertrekt van de erkenningssituatie van een organisatie voor bijzondere jeugdzorg. We willen echter uitdrukkelijk niet uitsluiten dat ook andere werkvormen betrokken worden bij initiatieven. De kwaliteit en gedragenheid van het initiatief zullen primeren. Tijdens regionale ondersteuning kunnen dergelijke initiatieven in dialoog vertaald worden naar passende erkenningsmodaliteiten.

Om in aanmerking te komen moet de aanvraag een duidelijk overzicht bevatten van welke partner welk aanbod in wil brengen en welke organisatie de erkenning voor de module(s) ondersteunende begeleiding op zal nemen. Inhoudelijk verwachten we dat het dossier bestaat uit:

- een omgevingsanalyse, die uit de volgende componenten bevat:
 - de noden in het werkingsgebied;
 - bestaand aanbod en bestaande expertises.
- gewenst aanbod:
 - inhoudelijke omschrijving van het aanbod;
 - de plaats waar het aanbod georganiseerd zal worden;
 - een beschrijving van wie er op het aanbod een beroep kan doen;
 - verbinding met reguliere actoren en structuren;
 - wijze van samenwerking met andere voorzieningen;
 - wijze waarop het aanbod actueel en relevant gehouden zal worden.
- aantoonbaarheid van afstemming met en gedragenheid door de partners;
- afstemming met werknemersorganisaties.

4. Andere reconversiekansen om dienstverlening te optimaliseren

We merken in het werkveld een bijzonder sterke dynamiek waarbij nieuwe wetenschappelijke inzichten, inhoudelijke evoluties, ..., al dan niet in combinatie met geplande infrastructuurinvesteringen, leiden tot plannen om de erkenningssituatie van de eigen organisatie te wijzigen.

We geven een aantal voorbeelden van voorstellen die we ontvingen:

- profilering voor bepaalde doelgroepen, bv. verontrusting/maatschappelijke noodzaak;
- uitbouw studiowerking kwetsbare zwangeren;
- uitbouw van een aanbod voor gezinsopname met sterke link naar de geestelijke gezondheidszorg;
- jongvolwassenen: ombouw naar kleine wooneenheden in afstemming met de initiatieven Housing First van de centra voor algemeen welzijnswerk;
- evolutie naar kleine leefgroepen/kleinschaligheid;

- ombouw verblijf naar intensieve begeleiding van kinderen en jongeren voor wie een indicatie uithuisplaatsing geformuleerd werd¹⁰;
- ...

We benadrukken dat we bovenstaande initiatieven enkel als mogelijke voorbeelden geven. Uiteraard komen ook andere voorstellen in aanmerking, voor zoverre ze inspelen op noden en leiden tot een betere zorgorganisatie.

Cruciaal bij de voorstellen is dat er kan vertrokken worden van de individuele (zorgstrategische) analyse van een organisatie, maar dat daarbij ook verkenning van de noden en de impact op andere organisaties en op de regio in beeld gebracht wordt.

Vanuit de vaststelling dat kwaliteitsvolle hulpverlening op maat van de minderjarigen en de gezinnen per definitie samenwerking impliceert, gaan we ervan uit dat de reconversievoorstellen ook vanuit een samenwerking tussen meerdere voorzieningen tot stand kunnen komen, zodat diverse expertises functioneel samenkomen.

Binnen het werkingsgebied zijn deze reconversievoorstellen budget- en capaciteitsneutraal.

Procedure, timing in ondersteuning

We stellen stevige inhoudelijke verwachtingen aan initiatieven die in aanmerking willen komen voor reconversie, zowel inhoudelijk als naar samenwerking en afstemming met andere partners. Daarom kiezen we er dan ook uitdrukkelijk voor om voldoende tijd te geven voor een kwaliteitsvolle dossiervorming.

We verwachten dat elk dossier minimaal de volgende elementen bevat:

- identificatiegegevens van de aanvrager;
- een gedetailleerde inhoudelijke omschrijving van het beoogde aanbod, rekening houdende met de hierboven beschreven inhoudelijke principes en contouren;
- de huidige formeel erkende situatie en de gewenste situatie na reconversie;
- de wijze waarop het initiatief beter inspeelt op regionale noden;
- een inschatting van de kwalitatieve en kwantitatieve impact en effecten van het voorstel op de eigen organisatie, op partners en het globale aanbod in de regio;
- de partners met wie structureel samengewerkt zal worden zodat expertises van verschillende organisaties functioneel samengebracht worden;
- een beschrijving van de wijze waarop het voorstel tot stand gekomen is, rekening houdende met de verwachtingen rond overleg en afstemming met de partners. Voor wat de zorggarantie (dreigende) uithuisplaatsing jonge kinderen betreft, vormen de bestaande regionale stuurgroepen hiervoor een geschikt forum;
- voor de voorstellen die genomen worden onder de punten 1 en 3: de relevante aantoonbare en structurele ervaring met het beoogde initiatief;
- voor de voorstellen die genomen worden onder punt 1 een gedetailleerde begroting van de kosten indien het aanbod niet in bestaande, reguliere financieringsmogelijkheden gevat kan worden;
- de fasering en mijlpalen van het reconversieproces;
- de wijze waarop gebruikers en medewerkers betrokken werden.

De dossiers moeten ingediend worden bij Opgroeien uiterlijk 9 september 2022.

¹⁰ In relatie tot het laatste punt willen we erop wijzen dat ook het verankeren van de methodiek van de contextbegeleiding i.f.v. veiligheidsplanning Signs of Safety door reconversie van reguliere contextbegeleidingsmodules wanneer de projectmiddelen eind maart 2022 wegvallen, uitdrukkelijk een mogelijkheid is.

We verwachten dat het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp (IROJ) over de aanvragen een advies formuleert tegen uiterlijk 7 oktober 2022. In zijn advies verwachten we dat het IROJ vooral uitspraak doet over de globale impact en coherentie van de voorstellen uit het werkingsgebied.

In oktober 2022 zal Opgroeien, indien nodig, gesprekken met initiatiefnemers of netwerken organiseren voor verdiepende bespreking van de aanvragen.

Opgroeien zal een beslissing nemen over de dossiers op uiterlijk 30 november 2022. Bij de beoordeling zal rekening gehouden worden met de volgende elementen:

- de mate waarin het aanbod duidelijk en concreet omschreven is, en tegemoetkomt aan de inhoudelijke principes, contouren en verwachtingen van deze rondzendbrief;
- de mate waarin de hierboven opgesomde dossierelementen concreet uitgewerkt zijn;
- het advies van het IROJ.

Initiatieven kunnen dan – afhankelijk van de in de dossiers voorgestelde timing – ten vroegste vanaf 1 december 2022 starten.

We werken momenteel een ondersteuningsstructuur uit, waarbij de beleidsmedewerkers/klantenbeheerders van Voorzieningenbeleid een rol als klankbord voor de regio op zullen nemen en waar nodig richting zullen geven.

Ten slotte willen we nog meedelen dat we op basis van een evaluatie van de procedure en werkwijze in deze oproep een duurzaam kader voor een afgestemd reconversiebeleid uit willen werken.

Bijlage: literatuurlijst gezinshuizen

Bouwstenennota taskforce verblijf:

<https://www.vlaamswelzijnsverbond.be/files/vergaderingen/2018-12-06%20SD%20JG%20doc04%20-%20nota%20taskforce%20verblijf.pdf>

Evaluatierapport pilootproject Simba:

Uitgangspunten en krachtlijnen bij uithuisplaatsing jonge kinderen ifv. Beleidskeuzes:

<https://www.kindengezin.be/img/uitgangspunten.pdf>

Internationale richtlijnen voor alternatieve zorg:

<https://resourcecentre.savethechildren.net/library/united-nations-guidelines-alternative-care-children>

White paper Unicef: <https://www.unicef.org/eca/media/13261/file>

Onderzoeksrapport Cachet en SOS Kinderdorpen: wij zijn gewone kinderen in een ongewone situatie:

<https://www.sos-kinderdorpen.be/files/sos-kd-cachet-visietekst-nl-lr-5d7fd923730c8.pdf>

Harder, A., Knorth, E., Zandberg, T. (2006). *Residentiële jeugdzorg in beeld : een overzichtsstudie naar de doelgroep, werkwijzen en uitkomsten*. Amsterdam: SWP publishers

Bastiaanssen, I., Kerkhof, L. & Addink, A. (2019). *Speerpunten voor residentiële jeugdhulp: Verbindend werken met kinderen en gezinnen*. Utrecht: NJi.

Van Nijnatten, C. H. C. J., & Noordegraaf, M. (2016). Pedagogical anamnesis. How professional parents collect information from adolescents through conversation. *International Journal of Child and Family Welfare*, 17(1/2), 27-46.

Juffer, F. (2010). Beslissingen over jongeren in problematische opvoedingssituaties. Inzichten uit gehechtheidsonderzoek. *Research Memoranda*, 6(6), 1-51.

Nijhof, K., Laninga -Wijnen, L., Mulder, E., Popma, A. , & Konijn, C. (in bewerking). *Kleinschalige groepen binnen de jeugdhulp: Een eerste verkenning*.

<https://developingchild.harvard.edu/resources/the-science-of-neglect-the-persistent-absence-of-responsive-care-disrupts-the-developing-brain/>

[sos-kd-simbahuizen-2021-nl-lr-61921fb30a4f6.pdf \(sos-kinderdorpen.be\)](https://www.sos-kinderdorpen.be/files/sos-kd-simbahuizen-2021-nl-lr-61921fb30a4f6.pdf)

Van der Helm, P. (red.). (2020). *Leefklimaat! Voor jeugd en volwassenen*. Amsterdam: SWP publishers

<https://www.hsleiden.nl/binaries/content/assets/hsl/lectoraten/residentiële-jeugdzorg/publicaties/definitief-onderzoeksrapport-gezinshuizen.pdf>

Konijn, C. & Van der Steege. M. (2013). Een beter aanbod voor langdurend uithuisgeplaatste jongeren. *Jeugdkennis*, 7, 1-6.

<https://www.pedeeldopvoederschap.nl/beleidsmakers>

Stams, G.J.J.M., & Van der Helm, G. H. P. (2017). What works in residential programs for aggressive and violent youth? Treating youth at risk for aggressive and violent behavior in (secure) residential care. In P. Sturmey (Ed.), *The Wiley Handbook of Violence and Aggression*, 1 -12. Hoboken, NJ: Wiley - Blackwell.

Zeanah, C., Berlin, L. & Boris, N. (2011) Practitioner Review: Clinical applications of attachment theory and research for infants and young children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 52, 8, 819-833.

<http://www.alertonline.be/Portals/pow/alert/pdf/AT400138PORZ6VJ.pdf>